

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تاریخ ادبیات ایران و جهان (۲)

سال سوم آموزش متوسطه

رشته ادبیات و علوم انسانی

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

نام کتاب : تاریخ ادبیات ایران و جهان (۲) - ۲۷۶/۱

مؤلفان : } تاریخ ادبیات ایران : محمدجعفر یاحقی
} تاریخ ادبیات جهان : عبدالحسین فرزاد

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار : ۹۲۶۶۰۸۸۳، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت : www.chap.sch.ir

صفحه‌آرا : مریم نصرتی

طراح جلد : طاهره حسن‌زاده

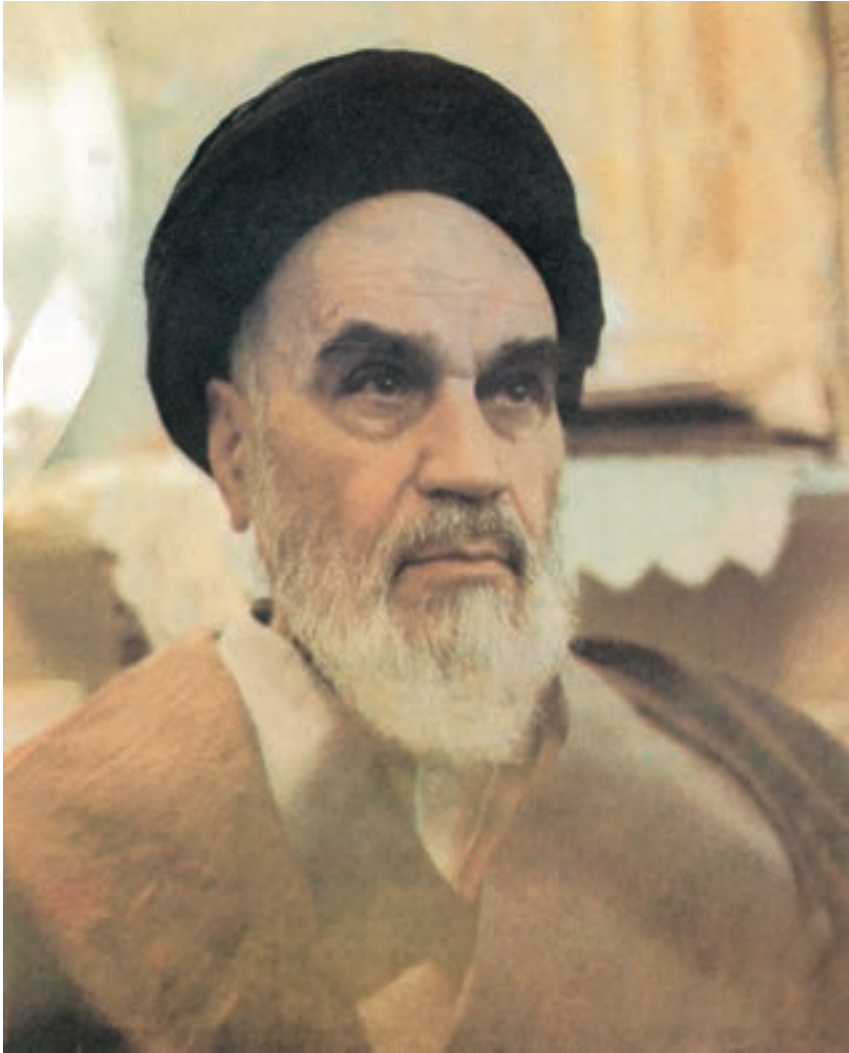
ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروبخش)

تلفن : ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹

چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ پانزدهم ۱۳۹۴

حق چاپ محفوظ است.

جمع‌آوری و نگه‌داری علوم قرآن و آثار و احادیث پیامبر بزرگوار و سنت و سیره معصومین
– علیهم‌السلام – و ثبت و تبویب و تنقیح آنان در شرایطی که امکانات بسیار کم بوده است و سلاطین و
ستمگران در محو آثار رسالت همه امکانات خود را به کار می‌گرفتند، کار آسانی نبوده است که امروز
نتیجه آن زحمات را در آثار و کتب با برکتی همچون کتب اربعه و کتاب‌های دیگر متقدمین و متأخرین
از فقه و فلسفه، ریاضیات و نجوم و اصول و کلام و حدیث و رجال و تفسیر و ادب و عرفان و لغت و
تمامی رشته‌های علوم مشاهده می‌کنیم.

امام خمینی

فهرست مطالب

مقدمه

۱

قسمت اوّل — تاریخ ادبیات ایران

۳

بخش اوّل — عصر حافظ

۴

درس اوّل

۵

درآمدی بر عصر حافظ، دوران شکوه و شکست

۵

وضع عمومی شعر در عصر حافظ

۷

شاعران نام‌دار این دوره

۹

فخرالدین عراقی، عارفی از سلسلهٔ سوختگان

۹

درس دوم

۱۲

خواجوی کرمانی، نخل‌بند شاعران

۱۲

ابن‌یمین و قطعه‌سرایی فارسی

۱۴

سیف فرغانی و انتقاد اجتماعی

۱۷

عبید زاکانی، شوخ‌طبعی آگاه

۱۸

درس سوم

۲۲

حافظ، رند فرزانه شیراز

۲۲

جامی، شیخ جام

۲۶

بخش دوم — عصر خواجه رشیدالدین

۳۱

درس چهارم

۳۲

درآمدی بر عصر خواجه رشیدالدین یا دورهٔ اوج تاریخ‌نویسی

۳۲

تاریخ جهان‌گشا

۳۳

جامع‌التواریخ

۳۴

۳۶	بخش سوم — عصر صائب
۳۷	درس پنجم
۳۷	درآمدی بر عصر صائب یا دوره غزل گویی و مضمون آفرینی
۴۱	وحشی بافقی، شاعر سوز و گداز
۴۳	محتشم کاشانی، پدر مرثیه سرایی
۴۸	درس ششم
۴۸	کلیم همدانی، آفریننده معنا و مضمون
۴۹	صائب تبریزی، شهسوار میدان خیال
۵۱	بیدل عظیم آبادی، نقش بندی از دیار هند
۵۶	بخش چهارم — عصر قائم مقام
۵۷	درس هفتم
۵۷	درآمدی بر عصر قائم مقام، یا مرحله انتقال به ساده نویسی
۵۹	حاجی بابا اصفهانی
۵۹	مسالک المحسنین
۶۰	سیاحت نامه ابراهیم بیک
۶۰	شرح زندگانی من
۶۳	بخش پنجم — عصر هاتف
۶۴	درس هشتم
۶۴	درآمدی بر عصر هاتف یا دوره انصراف از سبک هندی
۶۶	مشتاق اصفهانی، پیشاهنگ شیوه ای نوین
۶۸	درس نهم
۶۸	آذر بیگدلی، شعر شناس دیریند
۶۹	هاتف اصفهانی، شاعر ترجیع بند
۷۲	فروغی بسطامی، غزل سرای عارف
۷۵	بخش ششم — عصر صبا
۷۶	درس دهم
۷۶	درآمدی بر عصر صبا یا دوره بازگشت ادبی

۸۰	صبای کاشانی، برچمدار بازگشت ادبی
۸۳	درس یازدهم
۸۳	نشاط اصفهانی و گنجینه نظم و نثر
۸۵	وصال شیرازی، شاعر خوش نویس
۸۷	یغمای جندقی، شاعری آواره
۸۸	قآنی، پهلوان میدان قصیده‌سرایی

بخش هفتم — عصر بیداری

۹۲	درس دوازدهم
۹۲	درآمدی بر عصر بیداری یا دوران نهضت مشروطه
۹۴	شعر عصر بیداری
۹۷	شهرها و مراکز مهم ادبی
۹۹	درس سیزدهم
۹۹	چهره‌های شعر دوره بیداری (۱)
۹۹	ادیب الممالک فراهانی، شاعر روزنامه‌نگار
۱۰۱	بهار، شاعر آزادی
۱۰۶	دهخدا، محقق و شاعر
۱۱۰	درس چهاردهم
۱۱۰	چهره‌های شعر دوره بیداری (۲)
۱۱۰	سید اشرف‌الدین گیلانی، شاعر مردمی
۱۱۳	عارف، شاعر ملی
۱۱۵	عشقی، شاعر پرخروش
۱۱۸	شعر کارگری در عصر بیداری
۱۱۹	فرخی یزدی، شاعر مبارز و نستوه

بخش هشتم — عصر نیما

۱۲۳	درس پانزدهم
۱۲۳	درآمدی بر عصر نیما، یا دوره نوگرایی
۱۲۵	پیکار کهنه و نو
۱۲۶	انجمن ادبی دانشکده

۱۲۶	پیشگامی تقی رفعت
۱۲۷	دیگر پیشگامان شعر نو نیمایی
۱۳۰	درس شانزدهم
۱۳۰	افسانه، بیانیه شعر نیمایی
۱۳۱	نیما شاعر افسانه را بهتر بشناسیم
۱۳۶	نیما پس از افسانه
۱۳۹	مفهوم دگرگونی از نظر نیما
۱۴۱	درس هفدهم
۱۴۱	ادامه شعر سنتی در عصر نیما
۱۴۴	پروین اعتصامی
۱۴۸	محمدحسین شهریار
۱۵۳	درس هجدهم
۱۵۳	امیری فیروزکوهی
۱۵۵	رهی معیری
۱۵۶	حمیدی شیرازی
۱۶۰	مهرداد اوستا

۱۶۵	درس نوزدهم
۱۶۵	ادبیات اروپا در قرن بیستم
۱۶۹	درس بیستم
۱۶۹	دادائیسیم و سوررئالیسم
۱۶۹	دادائیسیم
۱۷۱	سوررئالیسم
۱۷۳	نمونه اشعار سوررئالیستی
۱۷۵	درس بیست و یکم
۱۷۵	پست مدرنیسم یا فرانوگرایی
۱۷۷	برخی چهره‌های شاخص ادبیات قرن بیستم غرب

۱۸۲	درس بیست و دوم
۱۸۲	گذری بر ادبیات جهان عرب
۱۸۳	شعر در صدر اسلام
۱۸۴	شعر دوره اموی
۱۸۴	شعر دوره عباسی
۱۸۵	شعر نوین عرب
۱۸۸	آغاز حرکت شعر آزاد عربی از نظر قالب
۱۸۸	دستاورد های شعر نو
۱۹۰	درس بیست و سوم
۱۹۰	تراژدی فلسطین و شعر نو عرب
۱۹۱	شعر فلسطین از ۱۹۱۷ تا ۱۹۴۸
۱۹۵	درس بیست و چهارم
۱۹۵	ادبیات داستانی معاصر عرب
۱۹۶	داستان نویسان بزرگ عرب
۱۹۶	مصطفی لطفی المنفلوطی
۱۹۸	جبران خلیل جبران
۱۹۹	قصه نویسی پس از شکست ۱۹۶۷ اعراب از اسرائیل
۲۰۰	یوسف ادریس
۲۰۰	غادة السَّمان
۲۰۱	قصه نویسان فلسطین